

Grupper, normer och roller

Föreläsning

LMU450 - Ekonomi och organisation

LMU622 - Designmetodik

Chalmers tekniska högskola

Dan Paulin

2018-04-09

[dan.paulin at chalmers.se](mailto:dan.paulin@chalmers.se)

Litteratur och lärandemål

- Litteratur:
 - PP, kap 1-4 + 6
- Lärandemål:
 - Identifiera och exemplifiera olika organisationsteoretiska grundbegrepp
 - Tillämpa olika gruppsykologiska teorier i yrkesmässiga sammanhang

Innehåll

- Vad är en grupp?
- Olika slags grupper
- Gruppens utveckling
 - Utvecklingsstadier, allmänt
 - Gruppens utveckling och effektivitet
 - Roller
 - Normer

Vad är en grupp?

- ”En grupp är två eller flera individer, som är beroende av varandra och som påverkar varandra i ett socialt samspel” (Bruzelius & Skärvad, 2004, s. 302).

Definition av grupp

- Begränsat antal personer - tre till tjugo
- Ömsesidig påverkan
- Fysisk och social kontakt
- Gemensamma intressen
- Gemensamma normer
- Synligt medlemskap

Gruppens funktioner

- Fyller sociala behov
- Social jämförelse
- Källa till beröm och status
- ”Två huvuden tänker bättre än ett”

Olika slags grupper

- Primärgrupp - sekundärgrupp
- Formella grupper - informella grupper
- Medlemsgrupp - Referensgrupp

Formella och informella grupper

- Den informella och den formella organisationen bör stämma överens
- Subgrupper, hot eller möjlighet?
- ”Vi är goda – de är onda”

Gruppdynamik

- Roller
- Social rangordning
- Makt: Möjlighet att genomdriva beslut i en grupp
- Auktoritet: Har den person vars makt respekteras
- Status: Den som har prestige och anseende

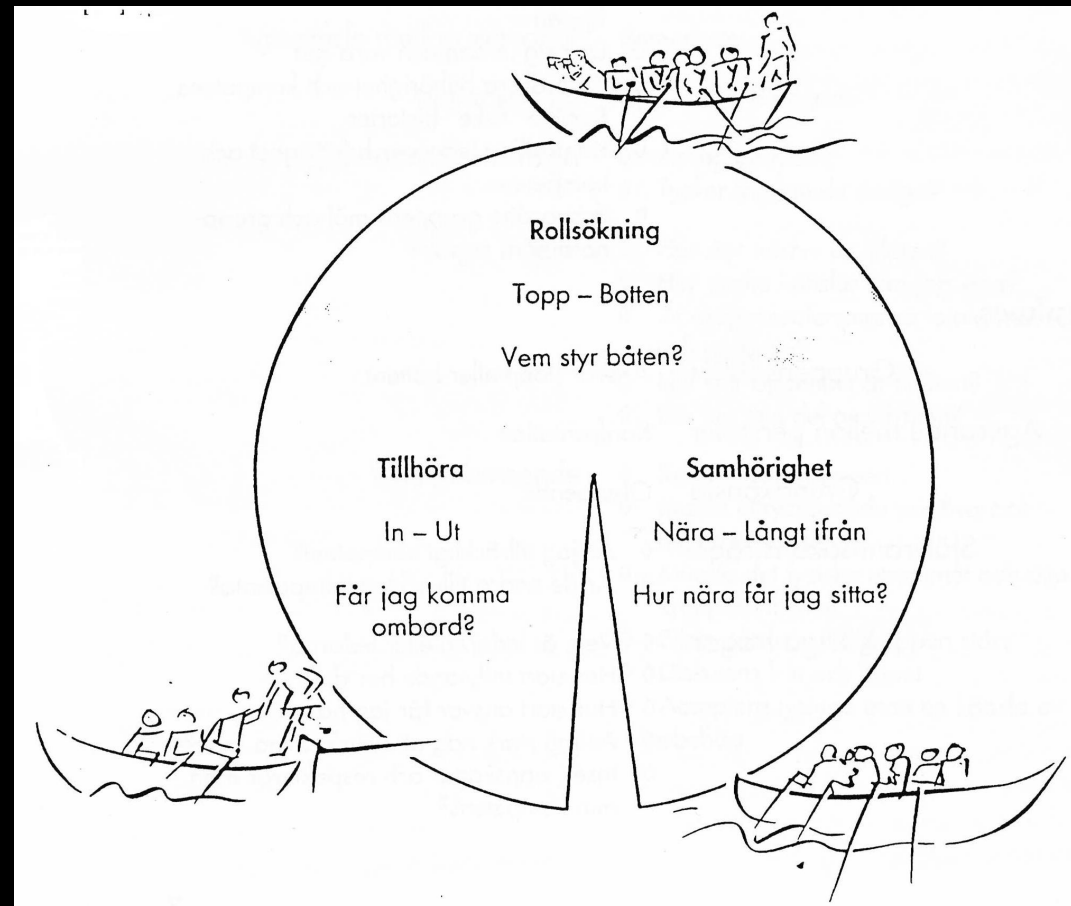
Gruppens utvecklingsstadier

FIRO - Gruppens utveckling

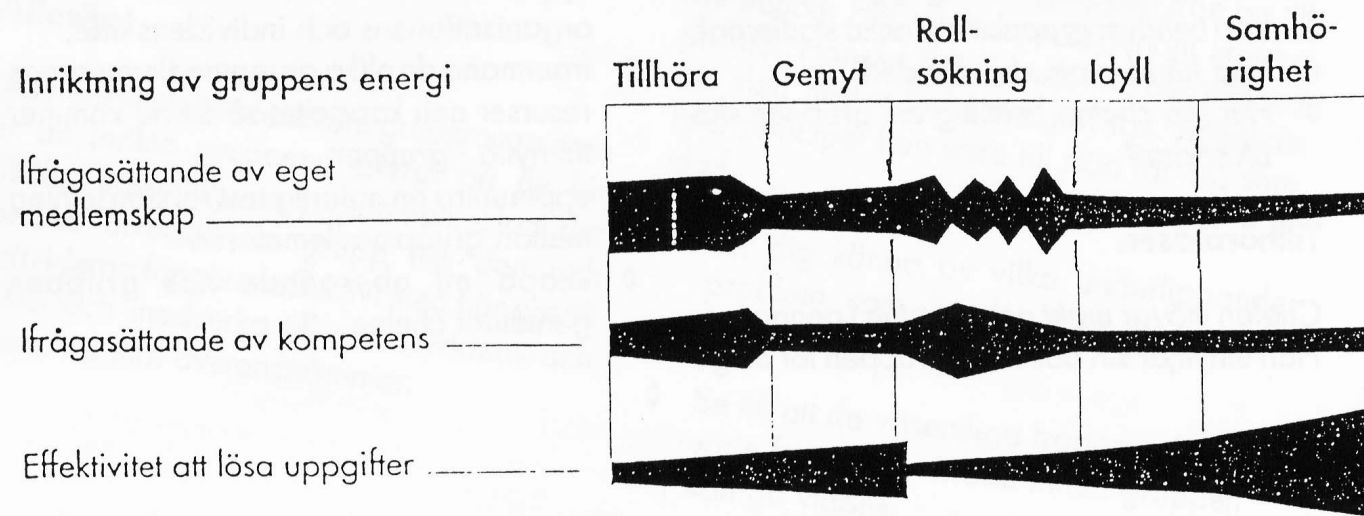
Huvudfaser och övergångsfaser

- Tillhöra
- Gemyt
- Rollsökning
- Idyll
- Samhörighet

Gruppens energi

Energins inriktning under gruppens utveckling

Gruppidentitet

- Gruppmedlemmarna skapar identiteten tillsammans utifrån individerna och deras omgivning.
 - Sammansättning
 - Uppgifter
 - Organisering av arbetet
 - Gruppen vs. organisationen
 - Företagskultur

Sociala Standardroller 1

- Monopol-på-uppmärksamheten
 - Aktiv och talför person som dominerar gruppen.
- Den ambitiöse
 - Styr och ställer efter eget huvud. Kallas även Bror Duktig.
- Offret
 - Säger inte mycket. Låter andra göra saker eftersom “de är bättre” på det. Styr genom självömkan.

Sociala Standardroller 2

- Buffeln
 - Testar gruppens acceptans genom att göra sig mer och mer besvärlig.
- Syndabocken
 - Tar på sig problem i gruppen oavsett om det är han/hon som bär skulden.
- Clownen
 - Lustigkurren. Får gruppen att slappna av genom att få dem att skratta. Dock viktigt att personen inte blir enbart en pajas.

Normer

- Norm = Måttstock, förebild.
 - ”Regler” som styr en grupps beteende
- Gruppnormer behandlar sådant som påverkar gruppens effektivitet och överlevnadsmöjlighet
- Olika normtyper
 - Normalitets-, förbuds- och ideálnormer
 - Arbetsinriktade eller sociala normer

Vad händer om man bryter en norm?

Sanktioner

- Tystnad
- Skämtsamma kommentarer
- Skvaller
- Obekväma arbetsuppgifter
- Konfrontationer
- Psykisk uteslutning
- Öppna krav på uteslutning

Kan man förändra gällande normer?

- Det är svårt att förändra normer, men det går genom att:
 - Identifiera
 - Medvetandegöra
 - Diskutera

Grupputveckling

Negativa kännetecken

Kompetens utnyttjas ej

Gruppens mål förstås ej

Försiktig kommunikation

Misstänksamhet

Egoism

Kontroll utövas uppifrån

Konflikter undantrycks

Restriktivt organisationsklimat

Positiva kännetecken

Kompetensen utnyttjas

Gruppens mål förstås

Öppen kommunikation

Förtroende

Stöd åt varandra

Kontroll sker inifrån

Konflikter löses

Fritt org.klimat

Effektiva team

- För att ett team skall vara effektivt måste tre grundförutsättningar vara uppfyllda:
 - Team måste veta vad de skall förväntas åstadkomma och ges klara uppgifter att lösa
 - Team måste arbeta med meningsfulla uppgifter så att medlemmarna blir motiverade
 - Medlemmarna måste kunna fungera som ett team

Kännetecknen på högpresterande team

- Tydlig, klar och gemensam målbild
- Gemensamt ansvarstagande
- Stödjande ledarskap
- Öppen och intensiv kommunikation
- Framtidsinriktning och förändringsvillighet
- Uppgiftsfokusering
- Goda individuella prestationer
- Snabbt agerande

Litteratur och lärandemål

- Litteratur:
 - PP, kap 1-4 + 6
- Lärandemål:
 - Identifiera och exemplifiera olika organisationsteoretiska grundbegrepp
 - Tillämpa olika gruppsykologiska teorier i yrkesmässiga sammanhang

Innehåll

- Vad är en grupp?
- Olika slags grupper
- Gruppens utveckling
 - Utvecklingsstadier, allmänt
 - Gruppens utveckling och effektivitet
 - Roller
 - Normer

Kommande lektioner- Organisation

Måndag 9/4, kl 10.15-12.00 & 13.15-15.00:

Övning - Kolgruvan

Måndag 16/4, kl 13:15-15:00:

FL- Ledning och styrning

Litteratur: PP, kap 7

Torsdag 19/4, kl 08:15-10:00:

FL- Organisationsutveckling

Litteratur: PP, kap 8 + OT, kap 5.5-5.6

Torsdag 3/5, kl 13:15-15:00 & 15:15-17:00:

Litteraturseminarium, Obligatorisk!

Litteratur: All organisationslitteratur